

Finansutskottets betänkande

2024/25:FiU15

Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Sammanfattning

Riksbanken är finansiell motpart till Internationella valutafonden (IMF) för Sveriges räkning och deltar i flera av fondens finansieringsarrangemang. Grunden för medlemsländernas åtagande till IMF är de s.k. kvotresurserna som är permanenta och utgör länders medlemskapital i IMF. Därutöver finns sedan 1998 de s.k. nya lånearrangemangen (New Arrangements to Borrow, NAB), som IMF kan använda som ”en andra försvarslinje”, om IMF:s utlåningskapacitet behöver kompletteras. NAB är en temporär finansieringskälla, eftersom IMF vart femte år tar ställning till om NAB fortfarande behövs under kommande period.

I betänkandet behandlas Riksbankens framställning om att riksdagen ska medge att Riksbanken förlänger Sveriges nuvarande åtagande enligt NAB, för närvarande 4,5 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR) (ca 62 miljarder kronor), med ytterligare fem år fr.o.m. den 1 januari 2026. Vidare föreslår Riksbanken att riksdagen medger att Riksbanken får ingå ett bilateralt låneavtal med IMF om en kredit på 3,2 miljarder SDR (ca 44 miljarder kronor), fr.o.m. tidigast den 1 januari 2025 tills den 16:e kvotöversynen har trätt i kraft eller t.o.m. den 31 december 2027, beroende på vad som inträffar först.

Utskottet ställer sig bakom Riksbankens förslag till beslut. Enligt utskottet är det bra att IMF även fortsättningsvis har tillgång till lånade resurser genom NAB och bilaterala lån för att kunna säkerställa fondens resursnivå ifall ikraftträdandet av kvothöjningen drar ut på tiden.

Behandlade förslag

Riksbankens framställning 2024/25:RB3 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Framställningen	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förlängt deltagande i NAB

Riksdagen medger att Riksbanken förlänger Sveriges åtagande i Internationella valutafondens lånearrangemang NAB med ytterligare fem år fr.o.m. den 1 januari 2026.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2024/25:RB3 punkt 1.

2. Nytt bilateralt låneavtal med IMF

Riksdagen medger att Riksbanken får ingå ett avtal med Internationella valutafonden om en kredit på 3,2 miljarder SDR (motsvarande ca 44 miljarder kronor), med en avtalstid fr.o.m. tidigast den 1 januari 2025 och längst t.o.m. den 31 december 2027.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2024/25:RB3 punkt 2.

Stockholm den 5 november 2024

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V), Hans Eklind (KD), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Cecilia Rönn (L) och Christian Lindefjärd (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksbanken är finansiell motpart till Internationella valutafonden (IMF) för Sveriges räkning och deltar i flera av fondens finansieringsarrangemang. Grunden för medlemsländernas åtagande till IMF är de s.k. kvotresurserna som är permanenta och utgör länders medlemskapital i IMF. Därutöver finns sedan 1998 de s.k. nya lånearrangemangen NAB, som IMF kan använda som ”en andra försvarslinje”, om IMF:s utlåningskapacitet behöver kompletteras. NAB är en temporär finansieringskälla, eftersom IMF vart femte år tar ställning till om NAB fortfarande behövs under kommande period. I nuläget bidrar NAB med 364 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR) (ca 5 041 miljarder kronor) till IMF:s totala utlåningsresurser och nuvarande period löper ut den 31 december 2025. Utöver NAB har IMF sedan 2009 tecknat temporära bilaterala låneavtal (BBA) med ett antal medlemsländer, däribland Sverige. De bilaterala lånen fungerar som ”en tredje försvarslinje” och uppgår till 141 miljarder SDR (ca 1 953 miljarder kronor). Nuvarande bilaterala låneavtal sträcker sig fr.o.m. den 1 januari 2021 t.o.m. den 31 december 2024.

I december 2023 avslutades den sextonde allmänna översynen av medlemsländernas kvotresurser i IMF. Översynen resulterade i en resolution om en höjning av medlemsländernas kapitalinsatser med 50 procent. Höjningen ska följas av en minskning av NAB med 61,3 miljarder SDR (ca 849 miljarder kronor) och ersätta de bilaterala lån som löper ut i slutet av 2024, för att bibehålla IMF:s nuvarande resursnivå. Riksdagen bemyndigade regeringen den 12 juni 2024 att öka Sveriges kvot i IMF med 2,215 miljarder SDR (ca 31 miljarder kronor). För att kvothöjningen ska träda i kraft krävs dels godkännande av medlemsländer som tillsammans innehar motsvarande minst 85 procent av kvoterna, dels att ett tillräckligt antal deltagare i NAB har godkänt minskningen av lånearrangemanget. Det finns en risk för att ikraftträdandet av kvothöjningen drar ut på tiden. För att säkerställa att IMF under tiden har tillgång till tillräckliga utlåningsresurser har IMF föreslagit att de bilaterala lånen förlängs på nuvarande nivå för deltagande medlemsländer fr.o.m. den 1 januari 2025 tills den 16:e kvotöversynen har trätt i kraft eller t.o.m. den 31 december 2027, beroende på vad som inträffar först. IMF har vidare föreslagit att NAB ska förlängas med ytterligare en femårsperiod. Den nya NAB-perioden inleds den 1 januari 2026, och löper till och med den 31 december 2030.

Riksbanken föreslår därför att riksdagen medger att Riksbanken förlänger Sveriges nuvarande åtagande under NAB, för närvarande 4,5 miljarder SDR (ca 62 miljarder kronor), med ytterligare fem år fr.o.m. den 1 januari 2026. Vidare föreslår Riksbanken att riksdagen medger att Riksbanken får ingå ett bilateralt låneavtal med IMF om en kredit på 3,2 miljarder SDR (ca 44

miljarder kronor), fr.o.m. tidigast den 1 januari 2025 tills den 16:e kvotöversynen har trätt i kraft eller t.o.m. den 31 december 2027, beroende på vad som inträffar först.

När kvothöjningen träder i kraft kommer det bilaterala låneavtalet att upphöra och Sveriges nuvarande åtagande enligt NAB kommer att minska med 0,7 miljarder SDR (ca 9,7 miljarder kronor). Sammantaget innebär förslagen ett oförändrat åtagande för Sverige gentemot IMF, tills kvothöjningen är genomförd. Då kommer det totala åtagandet att minska med 1,7 miljarder SDR (ca 23,5 miljarder kronor).

Utskottets överväganden

Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att Riksbanken förlänger Sveriges åtagande i Internationella valutafondens lånearrangemang NAB med ytterligare fem år fr.o.m. den 1 januari 2026. Riksdagen medger även att Riksbanken får ingå ett avtal med Internationella valutafonden om en kredit på 3,2 miljarder SDR (motsvarande ca 44 miljarder kronor), med en avtalstid från och med tidigast den 1 januari 2025 och längst t.o.m. den 31 december 2027.

Enligt utskottet är det bra att IMF även fortsättningsvis har tillgång till lånade resurser genom NAB och bilaterala lån för att kunna säkerställa fondens resursnivå ifall ikraftträdandet av kvothöjningen drar ut på tiden.

Sammanfattning av Riksbankens framställning

Sveriges medverkan i NAB och BBA

Riksbankens nuvarande åtagande enligt NAB motsvarar ca 4,5 miljarder SDR (ca 62 miljarder kronor) och löper ut vid utgången av 2025. Riksdagen medgav 1997 att Riksbanken för Sveriges del biträdde det inom IMF fattade beslutet om deltagande i NAB för en femårsperiod (bet. 1996/97: FiU16, rskr. 1996/97:210). Deltagandet har därefter förlängts i omgångar. Riksdagen medgav våren 2003 att Riksbanken förlängde deltagandet i NAB med ytterligare en femårsperiod (bet. 2002/03:FiU17, rskr. 2002/03:139). Samma sak skedde våren 2008 (bet. 2007/08:FiU17, rskr. 2007/08:151). Riksdagen medgav i januari 2011 att Riksbanken ökade det svenska åtagandet i NAB till ett belopp om 4,4 miljarder SDR (bet. 2010/11:FiU17, rskr. 2010/11:145). Riksdagen godkände vidare en minskning av NAB för Sveriges del i november 2011 i samband med att medlemskapitalet ökade i motsvarande grad (bet. 2011/12:FiU16, rskr. 2011/12:42). Riksdagen medgav hösten 2016 att Riksbanken förlängde deltagandet i NAB med ytterligare en femårsperiod (bet. 2016/17:FiU29, rskr. 2016/17:173). Riksdagen godkände hösten 2020 en ökning av Sveriges åtagande i NAB till ett belopp om 4,5 miljarder SDR och förlängde deltagandet med ytterligare fem år (bet. 2020/21:FiU31, rskr. 2020/21:21). Slutligen, som en följd av bemyndigandet till regeringen att öka Sveriges kvotinsats i IMF, godkände riksdagen den 12 juni 2024 en minskning av NAB (bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:241, se nedan).

Riksbankens nuvarande åtagande inom de bilaterala lånen är ca 3,2 miljarder SDR, eller motsvarande ca 44 miljarder kronor, och löper ut den 31 december 2024. Riksdagen medgav våren 2010 att Riksbanken för Sveriges del ingick avtal om att delta i de bilaterala lånen, samt medgav hösten 2012 en förlängning av Sveriges bilaterala låneavtal, vilket upprepades våren 2017 och senast hösten 2020 (bet. 2009/10:FiU13 och rskr. 2009/10:199, bet. 2012/13:FiU17 och rskr. 2012/13:52, bet. 2016/17:FiU28 och rskr. 2016/17:172, samt bet. 2020/21:FiU31 och rskr. 2020/21:21).

Den 16:e kvotöversynen

I december 2023 avslutades den sextonde allmänna översynen av medlemsländernas kvoter i IMF. Denna översyn resulterade i en resolution om att höja den totala summan av medlemsländernas kapitalinsatser med 50 procent från 477 miljarder SDR till 716 miljarder SDR, vilket motsvarar en höjning från ca 6 606 miljarder kronor till ca 9 916 miljarder kronor. En del av den resolution som IMF:s guvernörsstyrelse antog innebär vidare att de bilaterala lånen upphör och att NAB minskar med 61,3 miljarder SDR (ca 849 miljarder kronor), för att bibehålla nuvarande resursnivå.

För att kvothöjningen ska träda i kraft krävs att exekutivstyrelsen fastslår dels att godkännande av medlemsländer som tillsammans innehar motsvarande minst 85 procent av kvoterna har inkommit, dels att ett tillräckligt antal deltagare i NAB har godkänt minskningen av lånearrangemanget. Enligt resolutionen ska ett godkännande av kvothöjningen och minskningen av NAB lämnas av medlemsländerna till IMF senast den 15 november 2024. Exekutivstyrelsen kan förlänga denna tidsfrist.

Riksdagen bemyndigade den 12 juni 2024 regeringen att öka Sveriges kvot i IMF med 2,215 miljarder SDR (ca 31 miljarder kronor). Sveriges andel av det totala insatskapitalet bibehålls. Riksdagen bemyndigade Riksbanken att betala in det nödvändiga beloppet till IMF. Finansutskottet konstaterade att när kvothöjningen träder i kraft innebär det för Sveriges del att Sveriges åtagande för NAB minskar, från 4,5 miljarder SDR till 3,8 miljarder SDR, och att Sveriges bilaterala lån motsvarande 3,2 miljarder SDR upphör. Sveriges totala åtaganden till IMF minskar därmed från 12,1 miljarder SDR till 10,4 miljarder SDR (prop. 2023/24:99, bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:241).

Sammantaget innebär kvothöjningen att det svenska åtagandet kommer att minska med 1,7 miljarder SDR (ca 23,5 miljarder kronor), då Sveriges andel av de frivilliga lånearrangemangen är större än Sveriges andel av insatskapitalet.

Förlängning av BBA

I mars 2024 godkände IMF:s exekutivstyrelse ett ramverk för att förlänga 2020 års BBA med de enskilda deltagande länderna som löper ut vid utgången av 2024. I april 2024 fick Riksbanken ett brev där IMF:s chef Kristalina Georgieva bad om att Sverige skulle fortsätta delta i de bilaterala

lånearrangemangen från 2020. Detta föreslås ske genom att Sverige godkänner de av IMF föreslagna ändringarna i det befintliga avtalet. Ändringarna innebär i huvudsak att åtagandet att låna ut enligt det bilaterala låneavtalet förlängs fr.o.m. den 1 januari 2025 tills dess att den 16:e kvotöversynen träder i kraft eller t.o.m. den 31 december 2027, beroende på vad som inträffar först. Dessutom ska inga nya dragningar göras efter att kvotöversynen har trätt i kraft. När Sverige har genomfört inbetalning av kvotandelen ska fonden återbetala eventuella utestående fordringar, inga ytterligare dragningar ska göras och avtalet ska avslutas. Ändringarna innebär också bl.a. att även om kvothöjningen inte är genomförd den 31 december 2027, kommer inga dragningar att göras för eventuella s.k. krav på förtida återbetalning från andra medlemsländer efter detta datum.

Förlängning av NAB

IMF:s exekutivstyrelse fattade i juli 2024 beslut om att förlänga NAB med ytterligare en femårsperiod. Styrelsen hade först konsulterat NAB:s deltagare, och gav sitt stöd till förnyelsen på ett möte i juni 2024. Den nya NAB-perioden inleds den 1 januari 2026, och löper till den 31 december 2030. Beslutet innebär ingen förändring av åtagandena för deltagande länder, men innehåller fyra begränsade tekniska förändringar. Den första innebär en förenklad process för byte av NAB-deltagare, från en medlemsstat till en officiell institution och vice versa. De övriga tre förändringarna innebär att obsoleta bestämmelser upp dateras.

Deltagarna i NAB har fram till den 30 juni 2025 på sig att meddela IMF om de vill avsluta sitt engagemang. Om en deltagare inte har kontaktat IMF innan detta datum, räknas det som ett tyst godkännande av ett fortsatt deltagande.

Utskottets ställningstagande

Internationella valutafondens (IMF) huvudsakliga uppgift är att främja stabiliteten i det internationella finansiella systemet genom övervakning och tillhandahållande av finansiellt stöd till medlemsländer med betalningsbalansproblem. Grunden för finansieringen av IMF:s utlåning till medlemsländerna är ländernas insatskapital, de s.k. kvoterna. Som kompletterande finansiering har IMF tillgång till lånearrangemanget NAB och bilaterala kreditavtal med olika medlemsländer. IMF är enligt utskottet en mycket viktig internationell finansiell organisation, och det är avgörande för utvecklingen av den internationella ekonomin att IMF har tillgång till de resurser som krävs för att kunna hantera kriser i det internationella betalningssystemet.

Pandemin och Rysslands krig mot Ukraina har inneburit en förnyad hög efterfrågan på finansiering från IMF, framför allt från låg- och medelinkomstländer som varit sårbara för det allvarliga ekonomiska läget. Efterfrågan på IMF:s resurser har inte varit så hög som den är i dag sedan den globala finanskrisen. IMF:s stabs egen analys förutser en fortsatt hög

efterfrågan på finansiering även framöver. I likhet med Riksbanken anser utskottet att det är viktigt att IMF har tillräckliga resurser för att i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna främja finansiell och monetär stabilitet och stödja länder att nå en positiv ekonomisk utveckling. Avsikten är att IMF ska tillföras resurser genom en höjning av medlemsländernas kapitalinsatser.

Utskottet gör samma bedömning som Riksbanken att IMF även fortsättningsvis behöver tillgång till lånade resurser genom NAB och bilaterala lån för att kunna säkerställa fondens resursnivå ifall ikraftträdandet av kvothöjningen drar ut på tiden. Utskottet anser därför att det är lämpligt att förlänga Riksbankens åtagande i NAB och att Riksbanken fortsätter att delta i de bilaterala lånearrangemangen, i enlighet med IMF:s förslag. En förlängning av NAB och ett nytt bilateralt avtal innebär ett oförändrat åtagande för Sverige gentemot IMF, tills kvothöjningen är genomförd. Därefter minskar Sveriges åtagande med 1,7 miljarder SDR (ca 23,5 miljarder kronor).

Sammantaget anser därför utskottet att riksdagen bör medge att Riksbanken förlänger Sveriges åtagande i IMF:s lånearrangemang NAB med ytterligare fem år fr.o.m. den 1 januari 2026. Riksdagen bör även medge att Riksbanken får ingå ett avtal med IMF om en kredit på 3,2 miljarder SDR (ca 44 miljarder kronor), med en avtalstid fr.o.m. tidigast den 1 januari 2025 och längst t.o.m. den 31 december 2027.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2024/25:RB3 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till IMF:

1. Riksdagen medger att Riksbanken förlänger Sveriges åtagande i Internationella valutafondens lånearrangemang NAB med ytterligare fem år från och med den 1 januari 2026.
2. Riksdagen medger att Riksbanken får ingå ett avtal med Internationella valutafonden om en kredit på 3,2 miljarder SDR (motsvarande cirka 44 miljarder kronor), med en avtalstid från och med tidigast den 1 januari 2025 och längst till och med den 31 december 2027.